



**Quæstionum Canonicarum, In Quinque Libros
Decretalium, Tomus ...**

In Librum I. Decretalium, Per quadraginta, & tres Titulos distributum, in
quo agitur De Constitutionibus, Seu Legibus universim ...

Krimer, Ferdinand

Augustæ Vindelicorum, 1706

§. V. An, & qualiter mos, usus, stylus, forus, & similia ad consuetudinem
reducantur?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73031](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73031)

jurisdictione, electionibus, servitutibus. 5. præscriptio non requirit consensum ejus, contra quem præscribitur; secus in consuetudine, ut constat ex dictis ejus definitione. 6. præscriptio præter bonam fidem requirit titulum; non autem consuetudo, cui sufficit scientia, & tolerantia Superioris. 7. consuetudo induci non potest cum errore legis, ut dictum est; nam errantis nullus est consensus, L. *non idcirco*, C. de juris, & facti ignorant. præscriptio autem cum titulo putativo, & probabili fieri potest, L. *ult. ff. pro suo*. Accedit, quod consuetudo adversus nullum propriè præscribat; nam si contra aliquem, id maximè faceret contra Principem; at hoc non facit; cum potius ex consensu ejus tacito, vel legali vires, & efficaciam obtineat.

§. IV.

An, & qualiter consuetudo differat à traditione?

1651. **T**raditiones aliquæ sunt, ut loquitur Concilium Tridentinum, *sess. 4. de Canonicis scripturis*, quæ ipsius Christi ore ab Apostolis acceptæ, & aliæ, quæ ab ipsis Apostolis, Spiritu Sancto dictante, quasi per manus doctrinæ traditæ ad nos usque pervenerunt. Ex quo colliges, traditionem hic accipi pro quadam doctrina, vel regula operandi, tradita vel immediatè à Christo, vel ab Apostolis, vel à primæva Ecclesia, quæ quasi per manus posterorum Successoribus traditæ, ad nos usque pervenerunt; sic Azor p. 1. l. 8. c. 4. q. 2. Hinc *traditiones* aliæ sunt *divinæ*, aliæ *Apostolicæ*, aliæ *Ecclesiasticæ*. Prioribus duas primò exposuimus; postremæ sunt, quæ sine ullo præcepto expresso, vel tacito, sive scripto, vel verbo lato, divino, vel Apostolico, solo tacito Ecclesiæ Rectorum consensu introductæ, & continuatæ fuerunt. Ita Suarez *lib. de legib. c. 4. n. 11*. Ex his patet differentia, quam quærimus. Nam traditiones non ducunt originem ex usu, seu frequentatione actuum similium; sed ex institutionibus alicujus juris, hominibus dati, vel promulgati, sive per sermonem, sive per epistolam.

1652. Not. præterea 1. traditiones, quæ ad mores pertinent, inter partes juris non scri-

pti numerari, quia per usum, & consuetudinem facti conservantur, etsi ex hac ortæ non sint; Zoësius *de consuet. n. 15*. deinde *traditiones divinas* potissimum versari circa materiam, & formam Sacramentorum, licet de illis in sacris literis nulla fiat mentio; *Apostolicas* circa jejuniū quadragesimale, & quatuor temporum, observationem diei Dominicæ, &c. *Ecclesiasticas* circa quasdam cæremonias Sacramentalium, &c.

Si autem quæras, quæ sit vis, & auctoritas traditionum? Resp. cum Zoësius *cit. n. 17*. divinis, & Apostolicis traditionibus inesse vim ratione suorum Authorum. Unde, ut docet Julius Cæsar Coturius *in synopsi Controver. fidei, demonstrat. 3. c. 1*. parem cum sacris literis vim, & auctoritatem habent: Ecclesiasticæ verò eandem vim habent, quæ est decretorum, & constitutionum Ecclesiasticarum; V. Azor *loc. cit. q. 4. & 5*. hanc materiam ex professo tractantem.

§. V.

An, & qualiter mos, usus, stylus, forus, & similia ad consuetudinem reducantur?

1654. **A**n te resolut. not. 1. quod mos, & usus significant frequentiam, & continuationem similium actuum moralium per aliquod tempus, in eo tamen disconveniant, quod usus latius pateat, quàm mos. Usus enim dicitur tum de frequentia multorum actuum; tum de singulis actibus seorsim; at mos non dicitur propriè de unico actu, sed tantum de frequentia multorum; sic Pereyra *in Elucidar. nu. 245*. His addunt aliqui *observantiam*, quæ propriè respicit factum, & concernit usum aliquem judicii, seu tribunalis; Barbosa *in c. 1. de consuetud. n. 4*.

1655. Not. 2. quod stylus, generaliter loquendo, significet practicam alicujus Curie; & sumatur vel pro modo, & artificiali formula procedendi vel in scribendis literis, vel in modo loquendi in judiciis, vel in modo, qui servari solet in ordine aliquo judiciali, & sic dicitur *stylus facti*, & nihil aliud est, quàm usus, & consuetudo scribendi, loquendi, vel procedendi potissimum in judiciis. Quando autem sumitur

tur pro jure nato ex hujusmodi modo, & formula procedendi, sive pro obligatione servandi talem modum, & ordinem, dicitur *stylus juris*. Per Antonomasiam sic appellatur *Praxis Curia Romana*; ita Streinius in *proleg. Juris Canon.* §. 9. n. 8. Ex quo vides, quod stylus sit consuetudo contracta ad certam materiam, & constituatur non solo usu, sed etiam jussu, & auctoritate alicujus Legislatoris.

1656.

Not. 3. quod *forum*, seu *forum* coincidat ferè cum stylo, si tunc restringas ad judicialia; & ideo *observare forum*, idem est, ac *observare consuetudines Tribunalium legitime inductas*. Inde cujusque Judicis territorium, *forum* dicitur, teste Suarez l. 7. c. 6. *Regule autem Cancellarie*, ut ponit Percyra cit. n. 1951. ex Castropalao tr. 13. de *Benef. D. 2. p. 17. n. 1.* sunt quasi generales leges de beneficijs disponentes, ad quarum valorem nulla alia solenni publicatione indigent, quàm quod sint publicè constitutæ, ita, ut à puncto constitutionis earum effectum habeant quoad nullitatem provisionis in contrarium, esto non habeant effectum quoad pœnas ibidem positas: *Decisiones* verò *Rotæ Romanæ*, sunt determinationes causarum per Auditores sacri palatij, quibus Romani Pontifices causas ex toto orbe undequaque confluentes, demandant. Cùm verò Auditores illi ad examinandam, & cognoscendam causam, sedeant omnes in orbem, vulgo *rotam*; hinc *Rotæ* nomen prævaluit, teste Cherubino in *Compend. Bullar. ad Bullam Martini*, 5. pag. 94.

1657.

Not. 4. ut *mos*, vel *usus* reducatur ad consuetudinem, quæ habeat vim legis, easdem requiri conditiones, quæ necessariæ sunt, ut consuetudo formalis pariat consuetudinem juris, id, quod etiam dicendum de foro, in quantum appellat judicialia, ut veniat sub titulo consuetudinis specificæ (nimirum tanquam aliquid contentum sub consuetudine juris) species enim includit genus, consequenter ea, quæ sunt de illius ratione. Communis porro doctrina est, quod *stylus Curia faciat jus in casibus jure non decisis*; quod stylus Principis faciat jus ad instar consuetudinis; quod stylus, & longævus usus causarum allegari possit pro jure; quod stylus Curia attendi, & pro jure haberi debeat; quod stylus habeatur pro forma, à qua non lice-

at recedere, &c. quæ passim à Legistis, & Canonistis tanquam brocardica usurpantur.

Verùm hæc, & similia locum habent, 1658. solum in illo stylo, seu ordine, qui cum auctoritate Principis exercetur eo fine, ut sit pro lege, & consuetudine. Nam aliàs stylus, seu ordo ille per se vim legis non habet, ut jam diximus supra n. 338. & ita tenet Sanchez l. 8. *matr. D. 21. n. 16.* ubi docet, *stylum Curia Romana servandum esse*, quod intellige, si habeat conditiones requisitas, de quibus hic in fine, nimirum de stylo, Bullis, & decretis Pontificum manifestato; non autem secus; sic Castropalaus P. 1. tr. 3. D. 3. p. 2. §. 3. n. 7. Curialistæ enim non sunt Legislatores vi muneris sui; nec soli consuetudinem inducere possunt, quæ vim legis habeat, ut dicemus in seqq. Accedit, quod stylus, etiam Romanæ Curia, sit valde variabilis non tantum ad mutationem Papæ, sed etiam Auditorum, quod revera non sonat rationem legis; est enim modò albus, modò niger, ut rectè notat Vincentius de Justis in *Praxi dispensat. matrim. l. 1. c. 4. à n. 345.* ubi ait, *stylum esse quid facti, ac egere probatione; & licet probaretur, adhuc non inducere necessitatem alijs Judicib, & Tribunalibus extra Curiam, illum servandi, vel sequendi, nisi sit scriptus, probatus, notorius, & speciali decisione, ac declaratione Pontificis confirmatus*; id, quod apud eundem tenent complures citati.

Ex hoc colliges, stylum Curia non posse 1659. reduci ad consuetudinem juris, quæ scilicet habeat vim legis obligantis alios, quàm ipsos Curiales, ut rectè notat Streinius cit. §. 9. n. 8. nisi sit stabilis, inconcussus, & specialiter à Principe confirmatus; id, quod etiam procedit de stylo Curia Romanæ, ut notavimus hic à n. 338. & pluribus locis in lib. 4. *Decretal.*

Not. 5. ad quæstionem, quam auctoritatem fori externi habeant *Regula Cancellarie Apostolicæ*? respondere Streinium n. 3. hoc in dubio esse; & si Curiales interrogentur, affirmaturos, quod sapiant naturam legis. Et idèo ita sensit Pyrrhus Corradus l. 9. *dispens. Apostolicar. c. 6. n. 16.* volens, earum vim in virtute legis exinde probatam, quod extractæ sint ex rationibus juris naturalis, civilis, vel canonici.

nonici. Sed ex hoc solum probat, eas regulas, non in vi regulæ Cancellariæ Apostolicæ; sed in vi illorum jurium, unde natæ sunt, in quantum, & non ultra ex illis sunt, habere vim legis, & solum quoad eos, qui alioquin seclusa tali regula, in vi alterius juris ligarentur. Et ideo Castropalaus P. 1. tr. 3. D. 3. p. 2. q. 3. n. 7. docet, decisiones Rotæ, declarationes Cardinalium, & sententias Cancellariæ non esse necessariò habendas pro lege; quia non procedunt à Judicibus habentibus auctoritatem legis constituendæ; sic etiam Suarez l. 7. de legib. c. 7. circa fin. Vasquez, 1. 2. D. 177. c. ult. n. 75. & complures alij; quod verum est, nisi à Principe speciali confirmatione muniantur, ut in simili diximus lib. 2. tit. ult. de confirm. utili. &c.

1661. Si autem quæras, quam vim habeant in foro conscientiæ? Escobar in *Theologia moralis* fol. 59. ex Baldello apud Streinium cit. n. 4. respondet, eas in foro conscientiæ non obligare ad peccatum; cum procedant à carentibus potestate condendi leges. Ex quo infert Streinius cit. donationem inter vivos, factam ab Episcopo intra 20. dies ante obitum, valere in foro conscientiæ, quamvis per regulam Cancellariæ nulla sit in foro externo; id, quod etiam docet Diana p. 1. tr. 10. resolut. 45. Et ideo etiam Haunoldus tomo. 1. de jure, & just. tr. 1. controv. 1. n. 12. docet, prædictas regulas Cancellariæ non esse propriè leges, cum expirent morte Pontificis; sed solummodo instructiones pro Officialibus Cancellariæ. Quare iudico eas ex se pro foro externo nullam habere vim, nisi quam habet jus, in quo fundantur.

1662. Not. 6. *decisiones Rotæ Romanæ* non habere vim legis propriè dictæ; sunt enim ad summum sententiæ definitivæ litis inter partes litigantes; sententia autem, in quantum definitiva litis, non facit legem propriè dictam ex n. 460. & quamvis dici fortalsè possit, quòd obtineant vim rei judicatæ; quia tamen res judicatæ tantum sunt fundamenta consuetudinis, & per legis virtutem non habent; ut rectè notat Scotanus cit. in exam. jurid. p. 1. pandect. fol. 28. nec aliud habebunt decisiones Rotæ. Et ideo etiam Prosper Fagnanus c. *Cum venissent*, de judic. n. 31. docet,

quòd licet habeant magnam pondus, & prævaleant opinioni communi, tamen solam probabilitatem faciunt; & non sint jura, & reprobati possunt, ut fatentur apud eundem quatuor insignes Auditores Rotæ; & faciunt solum in Curia jus instar styli; sic Fagnanus cit.

Ritus denique est solennitas quædam, seu forma specialiter in Sacramentorum usu, & administratione adhiberi solita. Alij eum vocant consuetudinem, quæ solennitatem præbet in aliquo actu exercendo. In priori acceptione communiter dicitur *Ecclesiasticus*, & appellat solennitates quasdam extrinsecas, non tantum in materia Sacramentorum observandas, sed etiam in celebranda missa, Sacramentalibus, ordinandis, & dicendis horis canonicis, peragendis festivitibus, & similibus, de quibus agunt Rubricæ Missalis, Breviarij, declarationes Congregationis Rituum, & libellus officialis, seu Rituale, quod, ut dicitur in Concilio Toletano IV. can. 25. omnibus Presbyteris, quando ordinabuntur, tradendum erat, ut ad Ecclesias sibi deputatas instructi accederent, teste Joan. Cabassutio de *notitia Concil. S. Ecclesia ad dict. Concil. Tolet.*

ARTICULUS III.

De conditionibus requisitis ad consuetudinem.

UT consuetudo sit legitima, possitque producere suos effectus, qui dispositione juris ei tribuntur (nam ex natura rei eos non parit, ut diximus lib. 4. & constabit ex num. 1683. quia requirit consensum legalem Principis.) aliquæ conditiones necessariae sunt; ut constat ex glossa in c. *fin. h. t.*, & in L. *de quibus*, ff. *de legibus*, ac L. 2. C. *quæ sit longa consuetudo*. Et quamvis in c. *fin. de consuetud.* solum fiat mentio de duobus (nimirum, ut sit *rationabilis*, & *legitimè præscripta*) quia tamen in his duabus reliqua includuntur, de singulis agendum erit.

§. I.

De frequentia actuum requisita ad consuetudinem.

Cum ex definitione consuetudinis constet, de ratione consuetudinis esse frequen-